

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

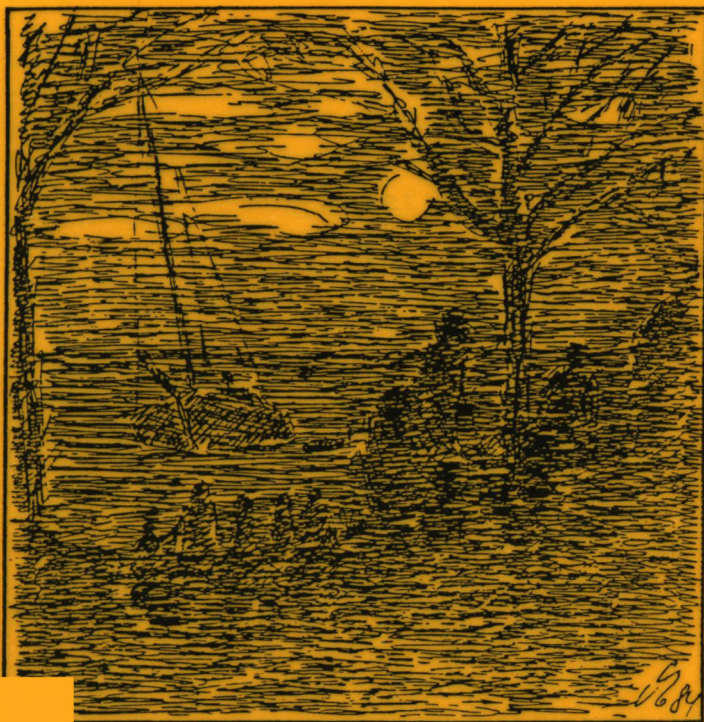
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GREVE LOKALHISTORISKE FORENING

BIDRAG TIL
GREVE KOMMUNES HISTORIE

HAFFTE NR. 28

Josef
Illegalt til Sverige

Hæfte nr. 28 i serien

"Bidrag til Greve kommunes historie"

Josef
og
Illegalt til Sverige

af
Halvor Boiehøj

Udgivet af
GREVE LOKALHISTORISKE FORENING
November 1984

Serien "Bidrag til Greve kommunes Historie" omfatter nu følgende 28 hæfter, der alle kan købes:

1. GREVE SOGN - 1836
2. GREVE SOGN - FOLKETÆLLINGEN 1801
3. KILDEBRØNDE SOGN - 1836
4. OEDERS EFTERRETNINGER 1776
5. 7 SOLDATERBREVE FRA 1864
6. TUNE SOGN - 1836
7. KARLSLUNDE SOGN - 1836
8. SAMTALE MED MAREN PETERSEN
9. FORSAMLINGSHUSET "GODTHÅB"S START
10. BYBRANDEN I KILDEBRØNDE
11. TIGGERLIV I GAMLE DAGE
12. VELHELM PEDERSEN
13. "STRANDGREVEN"
14. "SØNDERHOLM" BOPLADS
15. "KALDET FØLGER ENKEN"
16. GREVE HOSPITAL
17. DA GREVE-KILDENRØNDE BLEV STORKOMMUNE
18. KARLSLUNDE LANDSBY
19. ET LIVSTESTAMENTE
20. ELEV I MOSEDE SKOLE
21. ERINDRINGER OM MOSEDE FORT
22. ERINDRINGER FRA MIN BARNDOM I
23. ERINDRINGER FRA MIN BARNDOM II
24. ERINDRINGER FRA MIN BARNDOM III
25. TUNE SPRØJTEN
26. KARLSLUNDE SKOLE 1742-1942
27. MICHAEL VULF GIØES LEGAT
28. JOSEF OG ILLEGALT TIL SVERIGE

Forord.

Dette hæfte i serien "Bidrag til Greve kommunes historie" rummer i modsætning til tidligere 2 beretninger, som dog har det til fælles, at de vedrører hændelser, som foregik under den tyske besættelse af Danmark.

Pensioneret politiassistent Halvor Boiehøj har skrevet beretningerne, som bygger på oplevelser, han dengang havde som landbetjent i Mosede.

Først fortæller Boiehøj om en tysk soldat, Josef og den skæbne, der overgik ham, da det besluttedes, at han fra det forholdsvis fredelige Danmark skulle sendes til østfronten. Kommandanten fra Mosede fort, som nævnes, er identisk med den kommandant, som nøjere er beskrevet i hæfte nr. 21 - Mosede fort.

Den næste beretning giver et indblik i, hvordan forholdene var her lokalt i tiden først i oktober 1943, da jødeforfølgelserne begyndte i Danmark.

Ole Eriksen

Tyskerne må have næret mistanke om, at det danske kystpoliti ikke var effektivt nok, for de oprettede deres egen kystbevogtning, som de kaldte et grænsebeskyttelseskorps. En mindre afdeling i Mosede blev stationeret i den gule villa, der ligger helt ud til stranden for enden af Mosedevej. Efter vejoplægningen er adressen nu Niels Pedersensvej 1. Grunden Mosedevej 1, hvor politistationen nu ligger, var ubebygget, så den daværende politistation på Mosedevej 3, hvor jeg havde tjenestebolig, var på en måde genbo til den tyske vagt. Afdelingen, der havde fast vagt på Mosede Havn, var kun på 10-12 til 16 - 18 mand, og det drejede sig øjensynlig om soldater, der på grund af alder eller skavanker ikke var egnede til almindelig fronttjeneste, og de var såmænd meget skikkelige. De fleste var her i længere tid, så vi lærte dem at kende af udseende. En del af dem var landmænd fra Pommern, og de havde deres spekulationer, da russerne begyndte at rykke mod deres hjemegn.

Dog var der som i alle tyske afdelinger mindst een, som var overbevist "partitro", og som de øvrige diskret advarede de danske kystpolitibetjente imod. Den pågældende kunne lidt dansk og blev benyttet som tolk, så

jeg traf ham nogle gange, når jeg havde tjenstlige forhandlinger med lederen, en underofficer, der hed Welsch. Jeg opdagede en nat, at denne underofficer godt kunne tale lidt engelsk, men allerede næste dag havde han glemt det, og så kunne jeg selvfølgelig ikke forstå et ord tysk. Sådan var vi jo bare!

Josef.

Blandt vagtmandskabet var der en lille mand, der hed Josef. Han var så lille af vækst, at det nærmest så komisk ud, når han kom vandrede iført en meget for lang kappe og med en af de lange gamle militærrifler over skulderen. Han havde været her så længe, at han havde lært sig selv en del dansk, og han havde mange danske bekendte i Mosede og omegn, for han var en venlig og smilende fyr, som gerne ville i kontakt med andre mennesker. For hans vedkommende var det formentlig kun størrelsen, der havde bevirket, at han indtil da ikke var fundet egnet til fronttjeneste.

Hvis man læser dr. Joseph Göbbels krigs dagbøger, vil man se, at det efterhånden blev et større og større problem for den tyske overkommando at skaffe tilstrækkeligt med soldater til fronterne. De tyske tab havde været formidable i Nordafrika, Italien, Stalingrad og hele østfronten, og dertil kom, at de tyske militære stabe var blevet alt for store i forhold til de meget stærkt forkortede frontlinier. De tyske generaler - deriblandt Göring selv - var utilbøjelige

til at reducere deres stabe til fordel for fronten, og Göbels appellerede jævnligt til Hitler, ligesom han indledte flere kampagner for at skaffe flere soldater frem.

Josef må have været et offer for disse kampagner, for man fandt pludselig ud af, at han alligevel godt kunne bruges ved fronten, og sendte ham til en genoptræningslejr i Nordsjælland.

Flugten.

I genoptræningslejren må Josef have besluttet at han ikke ville til østfronten, for en aften stak han af fra lejren. Jeg hørte godt om formiddagen, at han skulle være set i Mose ved "Klintekroen" sammen med den store schäferhund, der altid fulgte ham.

Om eftermiddagen blev der sendt bud efter mig fra den tyske vagt, og da jeg kom derved, blev jeg modtaget af en tilsyneladende ret højtstående officer, der havde ordensbånd i østrigske farver i knaphullet. Han talte godt dansk uden ret megen accent, så jeg gættede på, at han kunne være et af de sultende wienerbørn, der blev anbragt i pleje har efter den første verdenskrig. Alderen passede og accenten lød som hos de wienerbørn, der stadig opretholdt forbindelsen med deres danske plejeforældre. Han var chef for hele den tyske kystbevogtning og havde fast kvarter i Faxe eller Faxe Ladeplads.

Han sad og drak kaffe og rekvirerede også en kop til mig, men jeg havde lige fået kaffe

og var ikke "interesseret", men overså helt serveringen. Det klarede han fikst. Han skyndte sig at sluge sin kaffe og kalde på køkkensoldaten, som fik en overhaling, fordi kaffen smagte så skrækkeligt, at man ikke kunne være bekendt at byde fremmede den!

Eftersøgning.

Officeren fortalte om Josef, som var set i Mosede, og han anmodede dansk politi om at være behjælpelig med en eftersøgning. Det afslug jeg med henvisning til, at det måtte være et rent tysk indre anliggende. Det ville han ikke give mig medhold i, for Josef var desertør og derfor desperat, og han var bevæbnet, så det kunne befrygtes, at han ville komme bag på en fisker i en båd, skyde ham ned og tilegne sig båden, så det måtte i høj grad være i dansk interesse at få stoppet ham. Derefter forklarede han, at det også var i Josef's egen interesse at blive fanget så hurtigt som muligt, for en tysk militær regel gik ud på, at hvis en soldat uden lovlig grund udeblev fra sit tjenestested i mere end 48 timer, blev han betragtet som desertør, og straffen herfor var henrettelse i krigstid, men hvis han kunne bringes tilbage til sin lejr inden de 48 timer, ville straffen blive mildnet. Jeg udtalte som min mening, at det ville være idiotisk af Josef at søge flugt fra Mosede, hvor så mange kendte ham, men jeg måtte love at forelægge spørgsmålet om politiets deltagelse i eftersøgningen for min chef.

Politmesterens stedfortræder svarede kort og

brutalt på min forespørgsel, at han var s'gu' ligeglåd med, om der blev skudt en tysker mere eller mindre, så jeg kunne godt gå i gang med en eftersøgning, som dog ikke måtte gå ud over mit øvrige arbejde!

Jeg kørte sydpå og henvendte mig bl.a. til en dame ved Jersie Strand, som jævnligt havde givet mig nyttige oplysninger, og forelagde hende sagen, og da hun havde tænkt sig lidt om, fortalte hun, at hun ved middagstid havde set en tysk soldat komme cyklende ad hovedvejen mod Køge med en stor hund løbende efter cyklen. Omtrent ud for hendes bopæl drejede soldaten ned ad en sidevej, hvorfra han en times tid senere kom tilbage igen uden hund og cyklede videre mod Køge. Det afslører naturligvis dårlig afhøringssteknik, men er et eksempel på, hvor let det sommetider er at få nogle mennesker til at fortælle det, man gerne vil høre.

Eftersøgningen blev fortsat til først på aftenen og der blev skrevet en notits om dens forløb, som jeg afleverede i den tyske vagt.

Der var nu kommet gang i sagerne. Soldater med geværer for ud og ind, fik en masse ordrer og forsvandt ud på post. En civilklædt officer af en endnu højere rang var kommet til stede. Han henvendte sig hviskende til østrigeren, som lod spørgsmålet gå videre til mig: "De er i civil påklædning - har De ret til at gå i civil?" Vi var dengang understyret med et særligt legitimationskort med billede og stillingsbetegnelsen oversat til tysk. På billedet var jeg i civil påklædning, og det gik op for mig, at det var noget særligt i de tiders Tyskland.

Den tyske kommandant fra Mosede Fort var også blevet tilkaldt og fik ordre til med sit mandskab at deltage i eftersøgningen. Det tykke menneske smækkede med hælene, heilede og gjorde honnør i et væk - en scene, der ville have gjort sig i en satirisk efterkrigsfilm!

Først da der var faldet ro over feltet, kunne jeg komme til at aflevere min notits, som blev modtaget med tak, men uden interesse. Den med at Josef var set på vej til Køge, troede de ikke på. Da jeg rejste mig for at gå hjem, kom der yderligere en mindre soldat fra køkkenet, iført kappe og med et gammelt, langt gevær. Han stoppede op midt i lokalet, stod ret og knaldede geværet med et brag i gulvbrædderne. Den tyske officer skreg noget, jeg ikke forstod, men jeg vil tro, at hvis det skulle oversættes af en sergant i den danske livgarde, ville det blive til: "Hvad i hede hule h..... er det for en ka'!" Soldaten, der havde udpræget underbid, som fik hans mine til at se ud, som om han hele tiden gik og grinede, hvad han måske også gjorde, svarede: "Beredskabsmand!" Officeren tog sig til hovedet og udbrød: "Beredskabsmand ... ach mein Got, mein Got". Beredskabsmanden foreslog selv, at han tog vagten uden for huset, og der sagde vi lidt senere godnat til hinanden, mens han rystede ganske lidt på hovedet og trak på skulderen.

Dræbt.

Næste morgen erfarede jeg, at Josef hele da-

Mosedø havn, ca. 1940.

Efter postkort, udlånt af Greve lokalhistoriske arkiv.

(Jr.nr. 1980/185-7)

gen i forvejen havde opholdt sig under gulvet i "Klintekroen"s sal, der var opført på piller. Om natten sneg han sig ud på havnen, hvor han fik fat i en robåd, men lige idet han satte fra kajen og gled ud i havnebassinnet, kom der kørende tysk inspektion ud ad havnebroen. De to tyske vagtposter på havnen råbte Josef an og beordrede ham tilbage, men det ville Josef ikke, og så skød de ham. Inden han faldt om i båden, nåede han at skyde den ene af vagterne på kajen.

Et rygte, som jeg ikke kunne få bekræftet, gik ud på, at Josef ikke straks døde af sit skudsår, og at den tilbageværende tyske soldat slog ham ihjel med en åre.

Der var også to danske politibetjente fra kystbevogtningen til tjeneste på havnen, men da tyskerne begyndte at skyde på hinanden, sprang de over molen og vadede i land bag om Jessens pakhús.

En "pæn" tysker.

Om formiddagen blev der igen sendt bud efter mig fra den tyske vagt. Officeren fra Faxe sad alene ved morgenkaffen i skjortærmer og seler, ubarberet og forvåget. Han begyndte med at takke mig for assistancen dagen før og spurgte, om jeg havde hørt, hvordan det var gået. Han beklagede ikke, at Josef var død, men at Josef havde nået at skyde en af deres gode folk var trist.

Derefter begyndte han at gøre sig lidt lystig over de danske politibetjente, der stak halen mellem benene og sprang i vandet, da

skydningen begyndte. Det, synes jeg, var meget forståeligt, for det var jo, som jeg allerede havde sagt dagen før, et rent tysk anliggende.

- Ja, men det ville have været rart med et par vidner, sagde han.
- Vidner, sagde jeg, er Josef da ikke død?
- Jo, men alligevel

Jeg fik et tydeligt indtryk af, at han mistænkte Josef's tidligere kammerater for at yde hjælp til Josef, da inspektionen forstyrrede foretagendet, men han sagde ikke mere derom.

Pludselig vendte han sig direkte mod mig, og nu kom det, som nok var den egentlige grund til min tilkaldelse den dag.

- Nu bliver det forbi med at sejle fra havnen.
- Vil det sige, at havnen bliver spærret?
- Nej, men til Sverige.
- Der er da ingen, der sejler til Sverige herfra, det er alt for langt.

Så pegede han direkte på mig og sagde:

- Jeg ved - og De ved også ...
- Nej da - bestemt ikke.
- Ja, men De har da nok hørt et eller andet.
- Ja, jeg har endda flere gange hørt ude i byen, at jeg selv skulle være stukket af, men jeg er her da - endnu!
- Ja, ja, jeg ved, hvad jeg ved - og jeg advarer Dem!

Og så begyndte han, mens han talte på fingrene, at nævne navnene på de skibe, der vittterlig havde sejlet med flygtninge til Sverige, og gav mig en ny advarsel, som jeg

kunne lade gå videre. Jeg var glad for, at jeg sad med ryggen mod lyset fra vinduet.

Den dag i dag er jeg ikke klar over, om han i virkeligheden var en "pæn" mand, der ville lade mig vide, at han var godt orienteret, eller om han blot havde hørt nogle rygter, som han ville prøve på at få bekræftet.

Jeg tror det første.

PS Efter at foranstående er skrevet, har jeg truffet en mand, der kendte en del til Josef, som altid fremhævede, at han var østriger - ikke tysker. Om grunden til sit lange ophold i det fredelige Danmark langt borte fra alle farlige fronter, fortalte han, at han var den sidste overlevende efterkommer i sin slægt.

Denne oplysning kan måske tydes derhen, at Josef's familiemedlemmer var omkommet i forbindelse med krigen.

ILLEGALT TIL SVERIGE

De danske jøder var advaret om den forestående tyske arrestaktion mod dem nogle dage før, den fandt sted. En højtstående embedsmand i den tyske øverste stab havde underrettet en dansk politiker om de tyske planer og forberedelser. Derfor lykkedes det for så mange af dem at komme arrestationerne i forkøbet og flygte illegalt til Sverige.

Det er nok rigtigt, at tyskerne ikke i de første dage var særlig emsige efter at stoppe disse flygtningetransporter, for de kunne næppe undgå at vide, at der foregik noget ekstraordinært.

Her på hovedvej 2 var der i disse dage en ganske betydelig trafik af alle mulige slags køretøjer, lastvogne, varevogne, firma-vogne og et påfaldende stort antal ambulancer. En journalist ved Østsjælland Avis ville have mig til at bekræfte, at trafikken næsten var så tæt som under en week-end før krigen, og han blev tydelig skuffet, da jeg fortalte ham, at jeg slet intet havde iagttaget. Derefter udtalte han sin bekymring over det pludselige fald i befolkningens sundhedstilstand, siden der havde været behov for så mange ambulancer. Jeg fik ham dog gjort begribelig, at han nok gjorde bedst i at fin-

de noget andet stof til avisen næste dag.

Jeg havde intet med disse flygtningetransporter at gøre, men jeg vidste naturligvis, de fandt sted, og at et betydeligt antal blev afskibet fra Mosede og nærmeste omegn. Engang imellem fik jeg forud et praj om en afskibning, og det var jeg glad for, for så kunne jeg altid være meget længe om at rykke ud og iværksætte en eftersøgning, hvis en eller anden skulle finde på at ringe op om mystiske forhold på stranden.

En transport fik jeg på grund af særlige omstændigheder nøje kendskab til - senere.

En aftale.

En jødisk københavnsk håndværksmester havde sammen med 22 andre jøder i fællesskab købt en gammel fiskerbåd og truffet aftale med en fisker fra Mosede, der ikke selv havde noget fartøj, om, at han skulle sejle de 23 flygtninge til Sverige i den indkøbte fiskerbåd, og som betaling herfor skulle fiskeren have båden.

Båden blev indregistreret med fiskeren som ejer, og politiet udstedte det særlige båd-pas, som krævedes for sejlads i farvandene på denne side af Sjælland.

En eftermiddag gik fiskeren og hans medhjælper, der begge havde sejlpass, ud med båden fra Mosede Havn, hvor både den danske og den tyske kystbevogtningstjeneste efterså og afstemplede deres papirer. Efter mørkets frembrud samledes de 23 flygtninge på stranden

ud for Karlslunde Strandpark, hvor der var beplantning og ingen beboelser. De var uheldige med vejret, der var koldt med kraftige regnbyger, og der blæste en strid vind ind fra Køge Bugt.

Uheld.

Da det blev mørkt, sejlede fiskeren båden ind under land ved Karlslunde Strand og ankrede op. Det var hensigten, at flygtningene skulle bringes om bord ved hjælp af den medbragte jolle, men på grund af det hårde vejr og hårde sø gik det skævt, da jollen skulle sættes i vandet, for den drev fra dem og blev hængende uhjælpelig fast i et bundgarn, og man måtte simpelt hen opgive at få flygtningene om bord. Fiskeren og hans medhjælper turde ikke sejle tilbage til Mosede Havn, for man kunne aldrig vide, om der var slået alarm, og de besluttede derfor at gå til Trelleborg i Sverige.

Stemningen blandt flygtningene skal have været temmelig desperat, for de har vel kunnet høre fiskerbåden både komme og sejle bort igen, så de følte sig forrådt og prisgivet samt franarret deres penge. Jeg ved ikke, hvem der tog sig af dem, men da jeg næste morgen hørte om katastrofen og ville til at gå igang med hjælpeforanstaltninger, fik jeg en kort besked om, at der var og ville blive sørget for dem, og inden for modstandsbevægelsen var det en fast regel, at man ikke stillede spørgsmål om, hvad man ikke absolut behøvede at vide, for så kunne man ikke i en given situation blive presset til at afsløre

noget. Flygtningene kom i hvert fald under tag den dag, og næste nat blev de sejlet til Sverige med en anden båd.

Imens lå fiskeren i Trelleborg og vidste ikke rigtig, hvad han skulle gøre. Han kunne ikke klare sig i en svensk havn uden svensk valuta, og det fik han i Trelleborg Bank, men der stemplede de i sejlpasset, som skulle forevises ved indsejling i Mosede . Og den gik jo ikke. En nat sejlede fiskeren og medhjælperen båden ind under land ved Trylleskoven, hvor de forankrede den og vadede i land. Derfra begav de sig til fods til Mosede, hvor de buldrede på min entredør og klagede deres nød. De underskrev en erklæring om, at deres sejlpass var gået tabt under fiskeri i Køge Bugt, og mens sejlpasene med de famøse Trelleborg Bank-stempler blev brændt i politistationens kakkelovn, udstedte jeg dem hver et duplikat, hvorpå de vandrede til Trylleskoven igen og vadede ud til båden. Næste morgen sejlede de ind i Mosede Havn sammen med andre fiskere, og det var endda lykkedes dem at fange en del fisk undervejs, så det hele så tilforladeligt ud, og de fik ingen vanskeligheder.

Fiskeren benyttede båden til fiskeri under resten af krigen, men han var også i lang tid meget virksom med hensyn til illegale transporter, så man kan nok sige, at båden kom til at virke efter sin hensigt. Men sagen fik et efterspil.

Retsligt efterspil.

Efter krigen forlangte den københavnske

håndværksmester de penge, han havde betalt for båden i sin tid - omkring 26.000 kr. - erstattet af fiskeren. Han forlangte ikke båden tilbage, for den var ikke, og havde ikke været de penge værd, selv om det nok er muligt, at han i de hektiske dage i efteråret 1943 har måttet op med dette beløb for at kunne overtage den. Kravet syntes urimeligt, men den juridiske baggrund var reel nok, for fiskeren havde ikke præsteret den ydelse, der var aftalt, for at kunne overtage båden, og jøderne har muligvis måttet betale igen for transporten næste nat.

Fiskeren hverken kunne eller ville betale det store beløb og søgte fri proces, så han kunne få juridisk bistand ved retssagen. Retssagens forløb har jeg ikke præcis kendskab til, men jeg mener at vide, at der blev indgået forlig i retten, så fiskeren fik lov at beholde båden mod at betale et meget mindre beløb i erstatning.

For en ringe betaling.

Der gik i de dage vilde rygter om, hvilke formidable summer flygtningene måtte betale for at blive sejlet over, og det er da nok rigtigt, at nogen måtte betale godt for den absolut ikke ufarlige assistance, der blev ydet dem, men der var også eksempler på, at ubemidlede kom billigt eller helt gratis med, og det var ikke alle flygtninge, der var lige rundhændede.

Vedkommende stationsleder hos Falck har fortalt mig dette:

Udstedt den 26 / 4 1941.

[Signature]
RIGSPOLITIET

Afkrolleret:

RIGSPOLITIET.
Kystbevogtningen.

RIGSPOLITIET.
Kystbevogtningen.

Udg. 22
29 APR 1941

J. Mosede
Th. Mosede

RIGSPOLITIET.
Kystbevogtningen.

Udg. 27
2 APR 1941
ankommet 8 3/4

Mosede. Th. Mosede
Th. Mosede - Th. Mosede

RIGSPOLITIET.
Kystbevogtningen.

Udg. 27
30 APR 1941
Erik Mallemose

Mosede.
Mosede. Th. 8 1/2
Th. Mosede

RIGSPOLITIET.
Kystbevogtningen.

Udg. 15
2 MAJ 1941
Th. Mosede

RIGSPOLITIET.
Kystbevogtningen.

Udg. 22
3 MAJ 1941

Th. Mosede
Th. Mosede

RIGSPOLITIET. RIGSPOLITIET.

Kystbevogtningen.
Kystbevogtningen.

Udg. 22
3 MAJ 1941
Th. Mosede

Mosede.

RIGSPOLITIET.

Kystbevogtningen.
Udg. 22
8 20

Mosede.
Th. Mosede

Udg. 22
9 1941
E. Hennings
Mosede.

RIGSPOLITIET.
Kystbevogtningen.

Udg. 22
4 MAJ 1941

Mosede...

RIGSPOLITIET. RIGSPOLITIE.

Kystbevogtningen.
Kystbevogtningen.

Udg. 22
5 MAJ 1941
Th. Mosede

1979/9-7

1110
121
121
121
121

Sejlpas.

Under besættelsen skulle alle både i bl.a. Mosede havn forsynes med sejlpas for at kunne få lov til at sejle ud- og ind i havnen.

På modstående side ses en kopi af den nederste del af et sådant sejlpas. Dette pas - som ikke har forbindelse med båden, der skulle sejle jøderne til Sverige - er udstedt af landpolitibetjent H. Boiehøj, Mosede den 26. april 1941. På den del af passet, som ikke er gengivet, findes oplysninger om båden, dens navn og kendingsmærke og nr. samt førerens navn, fødselsdata og bopæl og oplysninger om besætningsmedlemmer.

På gengivelsen ses ud- og indsejlingsstempler, hvor politifolkene i kystbevogtningen kontrollerede og noterede tidspunkterne for kontrollen.

Sejlpasset beror i Greve lokalhistoriske arkiv.

En særdeles velhavende forretningsmand i København var ikke kommet af sted sammen med de andre jøder, for han havde noget, han først skulle have ordnet, og så blev han pludselig jagtet af Gestapo, som brød ind i hans lejlighed og gennemrodede det hele, hvorefter de søgte ham hos venner og bekendte samt forretningsforbindelser, så det var i sidste øjeblik, han blev kørt ud af byen i en ambulance og indlagt som patient på Sct. Hans hospital, indtil der kunne skaffes ham skibslejlighed. Det lykkedes i løbet af nogle dage at skaffe ham plads i en båd, der skulle afgå fra Stevns, hvor der var et hold tyske soldater, som var villige til at trække lidt væk fra udskibningsstedet for så og så mange smørmærker pro persona. Det var altså ikke altid, udbyttet fra indbrud i de offentlige rationeringsmærkekontorer havnede på den sorte børs! Falcks stationsleder kørte selv ambulancen fra Sct. Hans til Stevns, og han havde en af sine folk med som hjælper. Ankommen til udskibningsstedet ville forretningsmanden betale for ambulancekørslen, men stationslederen forklarede ham, at sådan en tur kunne ikke betales, for Falck havde ingen konto, hvor et sådant beløb kunne indføres, men hvis han syntes, han ville yde en erkendtlighed, kunne han tænke på rederen, der var med, for han havde ofret sin fridag for at være med på den ikke ufarlige tur, og han var familieforsørger. Forretningsmanden ledte længe i en meget velspækket tegnebog og fandt så en femkroneseddel frem til rederen, der blev så betuttet, at han ikke sansede at afslå - endsige spørge, hvor meget han skulle have tilbage.

Fra Mosede Havn.

En dag bad "min forbindelse" i Roskilde mig om at skaffe skibslejlighed hurtigst muligt til en mand, der skulle af sted ret omgående. Det lykkedes alt for godt, for båden, han kunne komme med, skulle nødvendigvis afgå fra havnen inden for ganske kort tid. Manden blev sendt af sted i en taxa, men taxachaufføren havde svært ved at finde den rigtige vej, og da han kom til Mosede, tog han fejl og kørte ned ad H.C.Jeppesens Alle, mens vi stod på Havnevej og ventede på ham, og mens chaufføren gjorde sig de hæderligste anstrengelser for at få vognen vendt i en fart, afgik båden. Jeg måtte tage manden med hjem i nogle timer, indtil jeg fik skaffet ham logi på "Klintekroen", hvorfra han blev kaldt ud til næste "ordinære" afgang om natten.